

**แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร**
**Guidelines of Internal Supervision Process Development of Basic Education
school under Minburi District Office, Bangkok Metropolitan Administration**

พิชญ์พิริยะ กรุณา

Pitpiriya Karuna

ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Master's degree Faculty of Management Studies, Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: pishchayatida.cha@gmail.com

บทคัดย่อ

Received: December 4, 2019

Revised: March 25, 2020

Accepted: April 1, 2020

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา (1) สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยเชิงปริมาณมีกลุ่มตัวอย่าง 210 คน ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้ (1) สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นพบว่า ความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศ รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ ตามลำดับ (2) แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในแต่ละด้านมีประเด็นที่ควรพัฒนาเป็นลำดับแรก ดังนี้ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ควรให้มีการมอบเกียรติบัตรแก่ครูที่มีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีความเสียสละ ด้านการวางแผนการนิเทศ ควรมีการจัดสรรงบประมาณหรือการสำรองงบประมาณให้กับการนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในการคิดค้นหาเทคนิคและวิธีการนิเทศที่มีความหลากหลาย และด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ ควรมีการแจ้งผลการนิเทศแต่ละด้านให้ทราบและส่งกลับในที่ประชุมโรงเรียน เพื่อประเมินความก้าวหน้า

คำสำคัญ : กระบวนการนิเทศภายใน, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี

Abstract

The objectives of this research were: (1) To study current conditions and needs assessment of internal supervision of basic education school under Minburi District Office, Bangkok Metropolitan Administration. (2) To study the guidelines internal supervision process development of basic education school. For the quantitative research part, the sample consisted of 210 local people, namely administrators and teachers who taught all subjects in schools of Minburi District Office. For the qualitative research component, data were collected by interviewing 5 experts in guidelines for the development of internal supervision process in educational institutions. Data were analyzed by using content analysis.

The research findings revealed that: (1) Current conditions and needs assessment of processes basic education school supervision. The overview and each side are in a high level. When considering the need index, it was found that the first need was the building of morale in supervision, the lower need was the Planning for supervision, Supervision operation and Evaluation and improvement of supervision respectively. (2) Guidelines for developing processes of basic education school supervision findings that: In each side, there are issues that should be developing first, Supervision operation provide the certificate to the teacher with efficient and sacrificing performance. Planning for supervision there should be budget allocation or budget reserves for internal supervision. Supervision operation there should be a workshop to think about techniques and diverse supervision methods. Evaluation and improvement of supervision results should be notified and sent back to the school meeting to assess progress.

Keywords : Internal supervision process, Basic education school, School of Minburi District Office

ความสำคัญและปัญหา

การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการบริหารจัดการทางวิชาการด้านการศึกษา เพื่อช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยยึดหลักความเสมอภาคและความเป็นประชาธิปไตยของบุคลากรในสถานศึกษาร่วมกัน มีการกำหนดข้อปฏิบัติ หรือข้อตกลงร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามนโยบายการจัดการศึกษาและหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องกำหนดเป็นนโยบายและดำเนินการตามบทบาทและภารกิจของการจัดการศึกษายุคใหม่

การนิเทศภายในเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งคอยตรวจสอบความเป็นไปเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรของครู การใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ ตลอดจนการใช้สื่อการสอน และลักษณะของนักเรียนในแต่ละห้อง นอกจากนี้ยังเป็นผู้ประเมินผลการเรียนการสอน ส่งเสริมและปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและทันสมัยอยู่เสมอ

การดำเนินการนิเทศการศึกษาที่ผ่านมา เป็นหน้าที่ของบุคลากรภายนอกสถานศึกษา แต่ในปัจจุบันสภาพสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไป โรงเรียน ครู และนักเรียนมีจำนวนมากขึ้น ทำให้ศึกษานิเทศก์มีจำนวนไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานได้อย่างทั่วถึง จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เป็นการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อทำการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนางานในวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้ ผู้นิเทศจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการนิเทศอย่างถูกต้อง ตรงประเด็น มีระบบและขั้นตอนที่ชัดเจน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานนิเทศภายในของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้ตรงตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

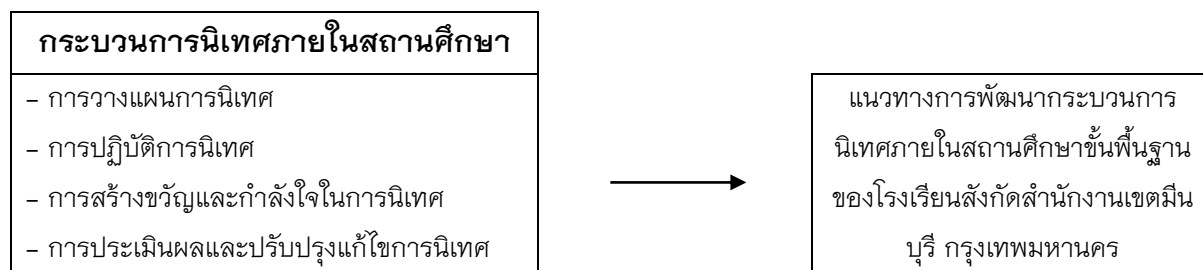
1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นหลักการ ทฤษฎี แนวคิดต่าง ๆ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น ข้อมูลสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ซึ่งเมื่อนำมาสังเคราะห์ห้องค้ประกอบของ

กระบวนการนิเทศภายใน เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีจำนวน 4 องค์ประกอบ คือ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศและการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ ได้แก่ พรศรี อุชิ (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนระยองปัญญานุกูล จังหวัดระยอง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ทัศนิตมา พงษ์พรม (2558) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ภัชราภรณ์ วงศ์ศรีอินทร์ (2558) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พิชญ์ชาญ์ สุดทুম (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ณัฏฐาทิพย์ สหัสสรังสี (2559) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาในอำเภอแม่เปิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 พิสน์ โพนทัน (2559) ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เมธิณี สระไร (2560) ได้ค้นคว้าเรื่องการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอห้วยสะเอะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 และงานวิจัยต่างประเทศ ได้แก่ Moore (2000) ได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศกับการประเมินผลของผู้บริหารโรงเรียน Silva, D. Y., and Dana, N. F. (2001) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศแบบร่วมมือในโรงเรียนที่พัฒนาสู่ระดับมืออาชีพ และ Tagger (2003) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพโดยรวมกับการปฏิบัติการนิเทศ

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มที่ 1 ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติการสอนทุกกลุ่มสาระในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 13 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 460 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970) จากนั้นทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling)

ประชากรกลุ่มที่ 2 ที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา จำนวน 5 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษามีจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศ และการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 ตอน และแบบสัมภาษณ์ใช้ในการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มี 2 ตอน โดยสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการศึกษาคำถามจากตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวความคิด และวิเคราะห์ค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน โดยผลการวิเคราะห์ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ Cronbach's alpha มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.979 ปรับปรุงและนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามใช้เวลา 2 สัปดาห์ (15 มีนาคม – 31 มีนาคม 2562) และรับกลับคืนด้วยตนเอง โดยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัย จำนวน 210 ชุด ทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามอีกครั้ง หลังจากนั้นนำไปประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นนำผลที่ได้ไปสร้างแบบสัมภาษณ์แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน รวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา อธิบายการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา
4. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นจากสภาพปัจจุบันและความต้องการกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ใช้วิธี Priority needs index (PNI) แบบปรับปรุง (สุวิมล ร่องวาณิช, 2558, หน้า 279)

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D) / D$$

โดยที่ I = ค่าเฉลี่ยของความต้องการ
D = ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

5. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการ รวมทั้งความต้องการจำเป็นของกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน ความต้องการ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน

กระบวนการนิเทศ ภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	ระดับสภาพปัจจุบัน			ระดับ ความต้องการ (I)			ค่าดัชนี	
	(D)						ความต้องการ จำเป็น PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ		
1. ด้านการวางแผนการนิเทศ	3.73	0.62	มาก	4.23	0.76	มาก	0.1340	2
2. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	3.82	0.68	มาก	4.31	0.69	มาก	0.1309	3
3. ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ในการนิเทศ	3.79	0.66	มาก	4.34	0.67	มาก	0.1451	1
4. ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการ นิเทศ	3.82	0.72	มาก	4.30	0.66	มาก	0.1257	4
รวม	3.79	0.62	มาก	4.30	0.65	มาก		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของกระบวนการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยลำดับแรก มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ รองลงมา คือ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศ และด้านการวางแผนการนิเทศ ตามลำดับ

ความต้องการกระบวนการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยลำดับแรกคือ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศ รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศ รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการ รวมทั้งความต้องการจำเป็นของกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายด้านและรายชื่อ สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนการนิเทศ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน ความต้องการ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผนการนิเทศ

ด้านการวางแผนการนิเทศ	ระดับสภาพปัจจุบัน (D)			ระดับความต้องการ (I)			ค่าดัชนี	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	ความต้องการ	
							จำเป็น PNI _{modified}	
1. นำข้อมูลจากการสำรวจปัญหาและความต้องการนิเทศมาวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา	3.57	0.71	มาก	4.18	0.78	มาก	0.1709	3
2. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศการนิเทศจากแหล่งวิทยาการใหม่ ๆ มาประกอบการวางแผนการนิเทศ	3.64	0.70	มาก	4.23	0.77	มาก	0.1621	4
3. กำหนดขั้นตอนในการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ	3.71	0.74	มาก	4.09	0.95	มาก	0.1024	8
4. บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของการนิเทศภายในสถานศึกษา	3.77	0.85	มาก	4.15	0.99	มาก	0.1008	9
5. แต่งตั้งคณะทำงานในการวางแผนการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วน	3.88	0.95	มาก	4.22	1.01	มาก	0.0876	10
6. จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา	3.43	0.76	มาก	4.10	0.94	มาก	0.1953	1
7. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	3.89	0.89	มาก	4.30	1.03	มาก	0.1054	7
8. กำหนดโครงการและกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาตามลำดับความสำคัญของแผนงาน	3.88	0.90	มาก	4.31	0.96	มาก	0.1108	6
9. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษากับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.69	0.83	มาก	4.37	0.75	มาก	0.1843	2
10. กำหนดปฏิทินการนิเทศภายในสถานศึกษาสอดคล้องกับกิจกรรมการนิเทศ	3.85	0.96	มาก	4.40	0.85	มาก	0.1429	5
รวม	3.73	0.62	มาก	4.23	0.76	มาก	0.1340	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของกระบวนการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศภายใน สถานศึกษาอย่างชัดเจน แต่งตั้งคณะทำงานในการวางแผนการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกส่วน และกำหนดโครงการและกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาตามลำดับความสำคัญของแผนงาน ตามลำดับ

ความต้องการกระบวนการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ กำหนดปฏิทินการนิเทศภายในสถานศึกษาสอดคล้องกับกิจกรรมการนิเทศ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษากับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และกำหนดโครงการและกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาตามลำดับความสำคัญของแผนงาน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โดยเรียงลำดับจากมากไป น้อย พบว่า ความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานนิเทศภายใน สถานศึกษา เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษากับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และนำข้อมูล จากการสำรวจปัญหาและความต้องการนิเทศมาวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามลำดับ

2.2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน ความต้องการ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติการนิเทศ

ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	ระดับสภาพปัจจุบัน (D)			ระดับความต้องการ (I)			ค่าดัชนี	
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ	ความต้องการ จำเป็น	ลำดับ
							PNI _{modified}	
1. จัดการประชุมชี้แจง สร้างความ เข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและ ผู้รับการนิเทศ	3.62	0.95	มาก	4.17	0.92	มาก	0.1519	3
2. จัดสรรบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ในการดำเนินงานนิเทศภายใน	3.70	0.83	มาก	4.25	0.83	มาก	0.1486	4
3. ดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ตามแผนงานนิเทศที่กำหนดไว้	3.92	0.98	มาก	4.40	0.87	มาก	0.1224	7
4. กระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศมีความ กระตือรือร้นให้ความร่วมมือในงาน นิเทศ	3.91	0.72	มาก	4.32	0.77	มาก	0.1049	8
5. สนับสนุนให้ผู้นิเทศและผู้รับ การ นิเทศมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ งานนิเทศซึ่งกันและกัน	3.93	0.74	มาก	4.30	0.87	มาก	0.0914	9

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	ระดับสภาพปัจจุบัน			ระดับความต้องการ			ค่าดัชนี	ลำดับ
	(D)			(I)			ความ	
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ	ต้องการ	
							จำเป็น	
							PNI _{modified}	
6. ผู้นิเทศให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับ การนิเทศเพื่อการปรับปรุงแก้ไข จุดบกพร่องในการนิเทศ	3.85	0.79	มาก	4.37	0.75	มาก	0.1351	5
7. นำเทคนิคและวิธีการนิเทศที่ หลากหลายมาใช้ในการ ดำเนินงานนิเทศภายใน สถานศึกษา	3.66	0.78	มาก	4.35	0.71	มาก	0.1885	1
8. ประชุมติดตามการดำเนินงาน ตามขั้นตอนการนิเทศเสมอ	3.71	0.85	มาก	4.29	0.77	มาก	0.1563	2
9. สนับสนุนให้บุคลากรทำงานเป็น ทีมโดยใช้กระบวนการกลุ่มใน การดำเนินงานนิเทศ	3.81	0.86	มาก	4.31	0.77	มาก	0.1312	6
10. ส่งเสริมให้ผู้นิเทศและผู้รับ การนิเทศได้ทำกิจกรรมการ นิเทศอย่างกัลยาณมิตร	4.06	0.89	มาก	4.40	0.86	มาก	0.0837	10
รวม	3.82	0.68	มาก	4.31	0.69	มาก	0.1309	

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพปัจจุบันของกระบวนการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกได้แก่ ส่งเสริมให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ทำกิจกรรมการนิเทศอย่างกัลยาณมิตร สนับสนุนให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานนิเทศซึ่งกันและกัน และดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนงานนิเทศที่กำหนดไว้ตามลำดับ

ความต้องการกระบวนการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกได้แก่ ดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนงานนิเทศที่กำหนดไว้ ส่งเสริมให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ทำกิจกรรมการนิเทศอย่างกัลยาณมิตร และผู้นิเทศให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศเพื่อการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องในการนิเทศ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ นำเทคนิคและวิธีการนิเทศที่หลากหลายมาใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ประชุมติดตามการดำเนินงานตามขั้นตอนการนิเทศเสมอ และจัดการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตามลำดับ

2.3 ด้านการสร้างขวัญ และกำลังใจในการนิเทศ

ตารางที่ 1.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน ความต้องการ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศ

ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ในการนิเทศ	ระดับสภาพปัจจุบัน (D)			ระดับความต้องการ (I)			ค่าดัชนี ความต้องการ จำเป็น PNI _{modified}	
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ	ความต้องการ จำเป็น	ลำดับ
1. ประชุมกำหนดข้อตกลงในการ ดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อ สร้างบรรยากาศที่ดี	3.90	0.81	มาก	4.44	0.76	มาก	0.1385	7
2. รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรทุกส่วน ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน สถานศึกษา	3.82	0.84	มาก	4.43	0.77	มาก	0.1597	4
3. สนับสนุนให้บุคลากรมีโอกาสพัฒนา ตนเองเกี่ยวกับงานนิเทศ	3.81	0.80	มาก	4.39	0.76	มาก	0.1522	6
4. จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ใน การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา	3.71	0.87	มาก	4.39	0.74	มาก	0.1833	2
5. จัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคี ของบุคลากรในการดำเนินงานนิเทศ	3.78	0.77	มาก	4.38	0.72	มาก	0.1587	5
6. ดำเนินงานนิเทศเป็นไปด้วย ความ ไว้วางใจระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการ นิเทศ	3.83	0.86	มาก	4.42	0.79	มาก	0.1247	9
7. การดำเนินงานนิเทศ ยึดมั่นในความ ยุติธรรมและความเสมอภาค	3.90	0.94	มาก	4.41	0.90	มาก	0.1308	8
8. ผู้บริหารให้ความสำคัญ เอาใจใส่กับ งานนิเทศภายในสถานศึกษา	4.05	0.75	มาก	4.29	0.74	มาก	0.0593	10
9. จัดมอบประกาศเกียรติคุณ หรือมอบ รางวัลให้กับผู้มีผลงานเป็นที่ยอมรับ จากการนิเทศ	3.45	0.98	มาก	4.11	0.97	มาก	0.1913	1
10. ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความสำเร็จ ของการปฏิบัติงานนิเทศ	3.54	0.85	มาก	4.15	0.93	มาก	0.1723	3
รวม	3.79	0.66	มาก	4.34	0.67	มาก	0.1451	

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพปัจจุบันของกระบวนการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกได้แก่ ผู้บริหารให้ความสำคัญ เอาใจใส่กับงานนิเทศภายใน

สถานศึกษา ประชุมกำหนดข้อตกลงในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างบรรยากาศการนิเทศที่ดีและการดำเนินงานนิเทศยึดมั่นในความยุติธรรมและความเสมอภาค ตามลำดับ

ความต้องการกระบวนการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรกได้แก่ ประชุมกำหนดข้อตกลงในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างบรรยากาศการนิเทศที่ดีรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษา และดำเนินงานนิเทศเป็นไปด้วยความไว้วางใจระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ จัดมอบประกาศเกียรติคุณ หรือมอบรางวัลให้กับผู้มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากการนิเทศ จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา และประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศ ตามลำดับ

2.4 ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน ความต้องการ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ

ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ	ระดับสภาพปัจจุบัน (D)			ระดับความต้องการ (I)			ค่าดัชนี	
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	ความต้องการจำเป็น	ลำดับ
							$PNI_{modified}$	
1. กำหนดวิธีประเมินผลการนิเทศสอดคล้องกับนโยบายการนิเทศภายในสถานศึกษา	3.89	0.75	มาก	4.26	0.71	มาก	0.0951	10
2. บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนทางติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา	3.87	0.82	มาก	4.37	0.70	มาก	0.1292	6
3. การประเมินผลเน้น ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งสองฝ่าย	3.84	0.91	มาก	4.35	0.79	มาก	0.1328	4
4. ใช้เครื่องมือประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การนิเทศ	3.79	0.97	มาก	4.29	0.89	มาก	0.1319	5
5. ประเมินผล การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด	3.86	0.82	มาก	4.27	0.70	มาก	0.1062	8

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านการประเมินผลและ ปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ	ระดับสภาพปัจจุบัน			ระดับความต้องการ			ค่าดัชนี	
	(D)			(I)			ความ ต้องการ จำเป็น PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ	$\bar{X}$	S.D.	แปล ความ		
6. นำผลการประเมินมาวิเคราะห์การ บรรลุเป้าหมายของการนิเทศภายใน สถานศึกษา	3.84	0.84	มาก	4.23	0.79	มาก	0.1016	9
7. นำผลการนิเทศไปปรับปรุงการ ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา	3.80	0.92	มาก	4.29	0.83	มาก	0.1289	7
8. นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไป พัฒนา การบริหารจัดการศึกษาของ สถานศึกษา	3.83	0.83	มาก	4.34	0.76	มาก	0.1332	3
9. แจ้งผลการประเมินผลการนิเทศ ภายในสถานศึกษาให้บุคลากร รับทราบอย่างทั่วถึง	3.77	0.86	มาก	4.30	0.73	มาก	0.1406	2
10. จัดให้มีการรายงานความก้าวหน้า การประเมินผลการดำเนินงานนิเทศ อย่างต่อเนื่อง	3.74	0.78	มาก	4.28	0.84	มาก	0.1444	1
รวม	3.82	0.72	มาก	4.30	0.66	มาก	0.1257	

จากตารางที่ 5 พบว่า สภาพปัจจุบันของกระบวนการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ กำหนดวิธีประเมินผลการนิเทศสอดคล้องกับนโยบาย การนิเทศภายในสถานศึกษา บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนทางติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน สถานศึกษา และประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ตามลำดับ

ความต้องการกระบวนการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนทางติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน สถานศึกษา การประเมินผลเน้นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งสองฝ่ายและนำข้อมูลที่ได้จาก การประเมินไปพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โดยเรียงลำดับจากมากไป น้อย พบว่า ความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ จัดให้มีการรายงานความก้าวหน้าการประเมินผลการดำเนินงาน นิเทศอย่างต่อเนื่อง แจ้งผลการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษาให้บุคลากรรับทราบอย่างทั่วถึง และนำข้อมูล ที่ได้จากการประเมินไปพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน ที่ได้จากแบบสอบถาม ปลายเปิด สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการวางแผนการนิเทศ ควรจัดให้มีการวางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ โดยการจัดการประชุมวางแผนการดำเนินงาน ทำข้อตกลงร่วมกัน และประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบ กำหนดวันและเวลาใน

การนิเทศแบบเป็นทางการ สามารถยืดหยุ่นได้ มีการกำหนดเป้าหมายของการนิเทศไว้อย่างชัดเจน ในกรณีในช่วงวัน และเวลาการนิเทศมีเหตุจำเป็นที่จะต้องเลื่อน ผู้บริหารสามารถทำการนิเทศแบบไม่เป็นทางการได้ตามความเหมาะสม และให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย สามารถนำไปใช้ในการวัดความสามารถและ พัฒนาการสอนของครูได้

3.2 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ มีการนำเทคนิคและวิธีการที่หลากหลายมาใช้ในการปฏิบัติการนิเทศภายใน สถานศึกษามากขึ้น เพื่อไม่ให้ผู้ถูกนิเทศรู้สึกไม่ติดกับการถูกนิเทศ ปฏิบัติการนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้ตามสภาพจริง มีการจัดทำบันทึกการพัฒนาครูและครู เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญควรรับฟังความคิดเห็นของผู้รับการนิเทศเพราะแต่ละบริบทของชั้นเรียนมีความแตกต่างกัน

3.3 ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศ มีการจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีของบุคลากรภายใน สถานศึกษาในการดำเนินงานนิเทศมากขึ้น กล่าวด้วยกย่องชมเชย เพื่อเป็นกำลังใจให้แก่ครูในการทำงาน ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะแบบกัลยาณมิตรด้วยความเต็มใจในแบบเข้าใจและเข้าถึง เพื่อนำไปปรับปรุงการสอน ควรใช้คำพูดเชิงบวก เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ มีการมอบใบประกาศนียบัตรให้กับครูผู้ผ่านการนิเทศ หรือครูที่มี คะแนนการนิเทศสูงโดยแบ่งเป็นระดับชั้น

3.4 ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการติดตาม ประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษามากขึ้น มีการนำผลการนิเทศไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และนำไป พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดเกณฑ์การวัดผลประเมินผล โดยเน้นที่ตัวผู้สอน มากกว่าบริบทภายนอก และผู้นิเทศควรมีการแจ้งผล การนิเทศตามสายชั้น หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้

4. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสัมภาษณ์พบว่า โรงเรียนมีแนวทางพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพ สรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศ มีแนวทางในการพัฒนา ดังคำให้สัมภาษณ์โดยสรุป ดังนี้ จัดมอบประกาศเกียรติคุณให้กับผู้มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากการนิเทศ เพื่อเป็นการเสริมแรงให้ครูมีกำลังใจในการ ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถ ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้มีการนำเสนอผลงานของตนเอง มีการคัดเลือก และประเมินโดยผู้บริหารและเพื่อนครู จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและจัดสรรทรัพยากรที่มีความจำเป็นต้องใช้ในการ ดำเนินการนิเทศ ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมให้การดำเนินการนิเทศเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศ โดยอาศัยช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เป็นตัวกลาง ได้แก่ เว็บไซต์ของโรงเรียน เฟสบุ๊ก กลุ่มไลน์ วารสารของโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้คุณครู บุคลากรทางการศึกษา หน่วยงาน ภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนเข้าถึงและทราบผลการดำเนินงานของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

4.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ มีแนวทางในการพัฒนา ดังคำให้สัมภาษณ์โดยสรุป ดังนี้ จัดสรร งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา โดยมีการจัดสรรงบประมาณจากกรุงเทพมหานคร หรือ การสำรองงบประมาณให้กับการนิเทศภายในจากงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน เนื่องจากการนิเทศการสอนเป็น กระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน และเป็นการกำกับติดตาม ช่วยเหลืออย่างกัลยาณมิตร ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการจัดทำโครงการนิเทศภายในสถานศึกษา และบรรจุไว้ใน แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีการสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมด้านการนิเทศภายใน สถานศึกษากับหน่วยงานต่าง ๆ หรือจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการและให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการ นิเทศภายใน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศมากยิ่งขึ้น แล้วร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อ แก้ไขปัญหาในการดำเนินการนิเทศที่เกิดขึ้นได้ นำข้อมูลจากการสำรวจปัญหาและความต้องการนิเทศมาวางแผน

การนิเทศภายในสถานศึกษา โดยเพื่อนครูและผู้บริหารจะมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) อาจจะเป็นเรื่องเทคนิค การควบคุมชั้นเรียน หรือกิจกรรมการเรียนรู้ ตามธรรมชาติของแต่ละวิชา ซึ่งปัจจุบันจะเน้นให้ครูสอนโดยใช้กระบวนการ Active Learning เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะ มีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติ และสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำการวิเคราะห์ SWOT และนำผลที่ได้มาประชุมคณะกรรมการวางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกัน ในลักษณะระดมความคิดในการแก้ปัญหา โดยนำ SBM (School Base Management) เข้ามาใช้

4.3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ มีแนวทางในการพัฒนา ดังคำให้สัมภาษณ์ในประเด็นต่อไปนี้ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การนำเทคนิคและวิธีการนิเทศที่มีความหลากหลายมาใช้ในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ตลอดจนการร่วมกันอภิปรายแนวทางการหาเทคนิควิธีต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสถานศึกษาและนักเรียนแต่ละระดับชั้น ในลักษณะของกระบวนการที่บูรณาการ ซึ่งนำมาต่อยอดจากการนิเทศที่ผ่านมา อาจมีการนำเทคนิคการเสริมแรง และการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เช่น ถ้าเห็นว่ามีสื่อเพลงที่เหมาะสมกับอนุบาล ก็ทำการแชร์ลิงค์ให้กับครูอนุบาล เพื่อสามารถดาวน์โหลดมาใช้ในการเรียนการสอน หรือหากพบเทคนิคการอ่าน หรือสิ่งอื่นใดที่คิดว่าเป็นประโยชน์กับครูก็สามารถส่งต่อ เพื่อให้ครูสามารถค้นหาเพิ่มเติมได้ เป็นต้น มีการประชุมติดตามการดำเนินงานตามขั้นตอนการนิเทศและนำผลการนิเทศไปปรับใช้และพัฒนาต่อไป สร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจในกิจกรรมการดำเนินงาน และสรุปผลเมื่อสิ้นปีการศึกษาโดยให้ความสำคัญในการกำกับติดตามครูผู้สอนอย่างใกล้ชิด รวมทั้งให้การช่วยเหลือและให้คำแนะนำต่าง ๆ

4.4 ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ มีแนวทางในการพัฒนา ดังคำให้สัมภาษณ์โดยสรุป ดังนี้ ทางคณะกรรมการดำเนินงานจะมีการสรุปผลการประเมินผลการปฏิบัติการนิเทศและรายงานความก้าวหน้า การประเมินผลการดำเนินงานนิเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริหารทราบความเคลื่อนไหวในการทำงาน และทราบผลการนิเทศว่าเป็นไปในทิศทางใด ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ แจ้งผลการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษาในที่ประชุมโรงเรียนให้บุคลากรรับทราบอย่างทั่วถึงเมื่อจบภาคเรียน และจบปีการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา จะทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นได้ การใช้วิธีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของเพื่อนครูมาใช้ จะเป็นการนำไปสู่แนวทางการแก้ไขอย่างถูกต้องและเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร มีแนวทางการพัฒนาที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านปฏิบัติการนิเทศ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศ และด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นลำดับแรก เช่น จัดให้มีสภาพแวดล้อมในการทำงาน ให้น้ำอยู่ มีการจัดแบ่งภาระงานให้ชัดเจน ตรงกับความรู้ความสามารถของครูผู้สอน ยกย่องชมเชย ให้โอกาสผู้สอนที่มีผลการปฏิบัติงานดีให้ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้น ดูแลเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของครูผู้สอนทุกคนอย่างทั่วถึง เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และให้โอกาสในการร้องทุกข์ โดยช่วยเหลือแก้ไขปัญหาตามความเหมาะสมด้วยความเห็นอกเห็นใจ อาจเป็นเพราะการสร้างขวัญและกำลังใจส่งเสริมให้ครูมีกำลังใจการพัฒนาตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรศรี อุชิ (2555)

ที่กล่าวถึง การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูผู้สอนโรงเรียนระยองปัญญานุกูล จังหวัดระยอง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งได้เสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียน ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ คือ การสร้างความไว้วางใจ ความเป็นกันเองระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ ควรมีการยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติงานเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็น ในการพัฒนางานนิเทศภายในด้วยความเต็มใจ สร้างความสามัคคี และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติกร นิเทศภายในสถานศึกษา

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้น พื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ได้ทำการสัมภาษณ์ตามกระบวนการที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสามารถสรุปในแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศ มีแนวทางในการพัฒนา โดยจัดให้มีการคัดเลือก ยกย่องเชิดชู ครูครูที่มีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเสียสละ โดยจัดมอบเกียรติบัตรแก่ “ครูดีเด่น” ในทุกปีการศึกษา ดำเนินการเผยแพร่ผลการดำเนินการนิเทศผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียน จุลสาร สารสนเทศของ โรงเรียน หรือสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมสวนสนามนิเทศ และให้ข้อเสนอแนะการนิเทศโดยผู้บริหารโรงเรียน ให้บุคลากรทุกคนทำงานเป็นทีม โดยมีเป้าหมายเดียวกัน เพื่อสร้างความสามัคคี มีการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้ารับการประชุม เชิงปฏิบัติการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศที่โรงเรียนหรือนอกสังกัดทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น ส่งผลให้มีบุคลากรมีการ พัฒนาด้านการนิเทศอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรมีการดำเนินการจัดทำอย่างเป็นระบบและมีวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรศรี อุธิ (2555) ที่กล่าวถึง การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูผู้สอนโรงเรียนระยองปัญญานุกูล จังหวัดระยอง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งได้เสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียน ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ คือ การสร้างความไว้วางใจ ความเป็นกันเองระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ ควรมีการยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติงานเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็น ในการพัฒนางานนิเทศภายในด้วยความเต็มใจ จัดให้มีการทำงานเป็นทีม เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

ด้านการวางแผนการนิเทศ มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ เนื่องจากการนิเทศการสอน เป็นกระบวนการ ที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน และเป็นการกำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ อย่างกัลยาณมิตร ดังนั้นจึงเห็นควร ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการจัดทำโครงการนิเทศภายในสถานศึกษา ดำเนินการบรรจุโครงการ นิเทศภายในไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ร่วมกันระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหา ในการดำเนินการนิเทศที่เกิดขึ้นได้ และในทุกครั้งที่หลังจากการนิเทศเพื่อนครูและผู้บริหารจะมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ ทำการวิเคราะห์ SWOT และนำผลที่ได้มาประชุมคณะกรรมการวางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีการจัดตั้ง คณะกรรมการหรือทีมงานเพื่อค้นหาข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ให้ตามบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง มีการกำหนดปฏิทินการนิเทศลงในปฏิทินการศึกษาของโรงเรียนให้ชัดเจนและลงบันทึกในตารางปฏิบัติงานของ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่าการวางแผนการนิเทศช่วยให้การดำเนินการนิเทศเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสน์ โพนทัน (2559) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ด้านการวางแผน การนิเทศ เห็นว่า ควรมีการกำหนดโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี ในการดำเนินการจะนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและ

ความต้องการของสถานศึกษา เป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางการนิเทศภายในให้สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของการนิเทศภายใน รวมทั้งมีการกำหนดปฏิทินการนิเทศภายใน ติดตาม ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

ด้านการปฏิบัติการนิเทศ มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในการหาเทคนิคและวิธีการนิเทศที่มีความหลากหลาย ตลอดจนการร่วมกันอภิปรายแนวทางการหาเทคนิควิธีต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสถานศึกษาและนักเรียนแต่ละระดับชั้นในลักษณะของกระบวนการที่บูรณาการ จัดให้มีการประชุมติดตามการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ มีการสรุปการดำเนินโครงการ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในปีการศึกษาต่อไป ทั้งนี้ผู้บริหารควรเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่การดำเนินการนิเทศ โดยจัดตั้งทีมงานในแต่ละกลุ่มสาระเพื่อเป็นการช่วยเหลือ แนะนำในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากทีมงานนิเทศซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระเดียวกันจะเข้าใจธรรมชาติ และแนวปฏิบัติของแต่ละวิชาเป็นอย่างดี สามารถให้คำแนะนำกันและกันได้ดียิ่งขึ้น สำหรับการใช้กระบวนการกลุ่มนั้น โรงเรียนมีนโยบายใช้ PLC ในการพัฒนาเรื่องจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน โดยครูจะใช้กระบวนการดังกล่าวในการปรึกษาหารือ พูดคุย เพื่อร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวสามารถส่งเสริมให้การปฏิบัติการนิเทศดำเนินไปด้วยความราบรื่น ตรงตามวัตถุประสงค์การนิเทศภายในที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศันตทิมา พงษ์พรม (2558) ในด้านการปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหารควรเป็นแกนนำหลักในการให้ความสำคัญถึงการนำกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษามาปฏิบัติอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตย

ด้านการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศ มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ แจ้งผลการนิเทศในที่ประชุมโรงเรียน ซึ่งการประเมินผลจะมีการแจ้งผลในแต่ละด้านให้ทราบและส่งกลับ เพื่อประเมินความก้าวหน้า การมีส่วนร่วมของบุคลากรเป็นสิ่งที่สำคัญในการร่วมกันพัฒนาสถานศึกษา โดยเริ่มจากการเปิดใจทั้งผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ไม่มีอคติ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ใช้การสื่อสารที่เน้นเชิงบวก ไม่ตำหนิ แต่ให้ข้อคิด ให้กำลังใจ และสร้างแรงบันดาลใจ ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 90 จะสามารถนิเทศได้ตรงตามปฏิทินที่กำหนดไว้ ยกเว้น ถ้ามีการกิจ หรือติดราชการเร่งด่วน อาจทำให้มีคาตเคลื่อนบ้างจะแก้ไขโดยการนัดนิเทศใหม่ ให้สอดคล้องกับนโยบายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการนิเทศภายใน และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ ครูทำอะไร ทำอย่างไร ได้ผลอะไร และจะพัฒนาต่อไปได้อย่างไร ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวจะส่งผลให้การดำเนินการนิเทศ กำกับ และติดตามผลการดำเนินการนิเทศภายในเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และตรงตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสน์ โพนทัน (2559) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ด้านการประเมินผลการนิเทศ โดยมีแนวทางให้สถานศึกษาประเมินความสอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องประเมินผลการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามให้การดำเนินการประเมินผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มีการสรุปผลการนิเทศ รายงานต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1. สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและสร้างความเข้าใจให้กับผู้ให้การนิเทศผู้รับการนิเทศ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความสามัคคีและความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ทีมงานนิเทศ และผู้รับการนิเทศ

2. สถานศึกษาควรมีการกำหนดระยะเวลาและปฏิทินกิจกรรมการนิเทศภายในให้มีความชัดเจน มีความสอดคล้องกับผู้ให้การนิเทศ และผู้รับการนิเทศ และสามารถยืดหยุ่นได้ตามโอกาสและความเหมาะสม

3. สถานศึกษาควรมีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จัดกระบวนการนิเทศภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบการบริหารสถานศึกษา ดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการนิเทศอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค (SWOT) และวิเคราะห์ปัญหา กำหนดจุดที่ต้องพิจารณาให้ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้กระบวนการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. ควรมีการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมนิเทศภายในของผู้บริหารที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

ทัศนทิมา พงษ์พรหม. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัฏฐาทิพย์ สหสสรังสี. (2559). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาในอำเภอแม่เปิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 11(พิเศษ), 102-106.

พิชญชาญ์ สุดทุม. (2559). แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 10(พิเศษ), 1187-1190.

พิสน์ โพนทัน. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

พรศรี อุซึ. (2555). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนระยองปัญญานุกูล จังหวัดระยอง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภัชราภรณ์ สงค์ศรีอินทร์. (2558). แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. (การศึกษานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- เมธิณี สระไร. (2560). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สุวิมล ร่องวาณิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities, *Journal of educational and psychological measurement*, 30(3), 607–610.
- Moore, George Wyatt. (2000). The Supervision and Evaluation of High School Principals as Described by Central Office Administrators, *Dissertation Abstracts International*. 61(5), 2168–A.
- Silva, D. Y., & Dana, N. F. (2001). Collaborative supervision in the professional development school. *Journal of Curriculum and Supervision*, 16(4), 305–321.
- Tagger L. S. (2003). The Relationship of Collection Efficacy and Performance in Supervision, *Dissertation Abstract International*. 63(8), 3942–B.